

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

29835

Aşağıdaki sorularımın Tarım ve Orman Bakanı **İbrahim YUMAKLI** tarafından Anayasanın 98' inci ve TBMM İçtüzüğü'nün 96'ncı ve 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Semra ÇAĞLAR GÖKALP

Bitlis Milletvekili

Bitlis tütünü, yüzyıllardır kentin merkez köyleriyle Hizan, Güroymak, Mutki ve Ahlat ilçelerinde geleneksel yöntemlerle üretilen, aromatik yapısı ve doğal işlenme biçimiyle tanınan yerli bir üründür. Ancak 4733 sayılı yasa ile getirilen ruhsat zorunluluğu, sözleşmeli üretim dayatması ve bağımsız üretimin “kaçakçılık” kapsamında değerlendirilmesi, Bitlisli üreticileri ekonomik ve hukuki bir çıkmaza sürüklemiştir. Yerli üreticiye herhangi bir destek politikası sunulmaması, yaptırımlar ve cezalar tütün üretiminin kültürel ve sosyoekonomik sürdürülebilirliğini tehdit etmekte, üreticiyi küresel tekerci sermayenin insafına bırakmaktadır.

Bitlis tütünü, dünya tütün pazarında özellikle *sigara harmanlarında aroma verici* olarak kullanılan “oriental” tütünler sınıfına girer. Bu sınıfa giren tütünler uluslararası sigara üreticileri tarafından “flavor tobacco” olarak kabul edilmekte ve özellikle Amerikan harmanlarında katkı maddesi kullanılmadan aroma sağlamak amacıyla tercih edilmektedir.

Çok uluslu şirketlerin (BAT, JTI, PMI vb.) Türkiye pazarında tütün harmanı yaparken Bitlis ve çevre illerde üretilen tütünleri aroma kalitesi açısından değerlendirdiği bilinmektedir. Ancak devletin destekleme politikası olmaması, ihracat organizasyonlarının yetersizliği ve üretimin suç sayılması gibi nedenlerle Bitlis tütünü küresel pazarda hak ettiği değeri bulamamaktadır. Bitlis tütünü, dünya tütün literatüründe özel ve kıymetli bir yer edinmiş aromatik bir tür olmasına rağmen, uygulanan neoliberal tarım ve piyasa politikaları nedeniyle ekonomik ve kültürel potansiyelini tam anlamıyla kullanamamaktadır.

Bu bağlamda;

1. Bitlis'te tütün üretimi yapan üretici sayısı ve üretim miktarı yıllara göre nasıldır? Son 10 yılın verileri nelerdir? Bitlis'te geçimini tütün üretiminden sağlayan kişi sayısı kaçtır?
2. Bitlis'te tütün üretimi yapan çiftçilerin ne kadarı sözleşmeli üretim kapsamındadır? Sözleşme dışında üretim yapanların sayısı ve bu üreticilere uygulanan cezai yaptırımlar nelerdir?
3. 4733 sayılı yasa kapsamında Bitlis'te bugüne kadar kaç üretici hakkında "kaçak üretim" gerekçesiyle idari veya cezai işlem yapılmıştır? El konulan ürün miktarı ne kadardır?
4. Bakanlığınızın Bitlis tütününe yönelik herhangi bir kalkınma programı, destekleme alımı, prim uygulaması ya da kooperatifleşme teşviki mevcut mudur?
5. Bitlis tütününün bölgeye özgü aromatik yapısı, üretim yöntemi ve kültürel niteliği dikkate alındığında; bu ürünün "coğrafi işaret" olarak tescillenmesi için Bakanlığınız veya bağlı kurumlar tarafından başlatılmış herhangi bir süreç var mıdır? Bu yönde bir çalışma yapılmamışsa, Bitlis tütününün hem ekonomik hem de kültürel korunması amacıyla coğrafi işaret tescili için neden bir girişimde bulunulmamıştır?
6. Bakanlığınız verilerine göre son 15 yılda tütün ithalat miktarı nasıl değişiklik göstermiştir? Bitlis tütününün "oriental tobacco" (doğulu tütün) olarak uluslararası sigara harmanlarında değerlendirildiği göz önüne alındığında, bu ürünün ihracat potansiyelinden faydalanmak amacıyla bakanlığınızın yürüttüğü herhangi bir program bulunmakta mıdır?
7. Bakanlığınızın Bitlisli tütün üreticilerinin doğrudan pazara erişimini sağlayacak, kooperatifleşme ve yerel satış imkanlarını güçlendirecek alternatif modeller üzerine herhangi bir çalışması var mıdır?